

3) Стійкий проти комплексу хвороб селекційний матеріал рекомендуємо використовувати у селекційних програмах Науково-дослідного інституту круп'яних культур ім. О. Алексеевої ЗВО «ПДУ».

4) Фітопатологічний моніторинг селекційного матеріалу плануємо продовжувати у контрольному розсаднику і конкурсному сортовипробуванні.

Список використаної літератури

1. Демченко О. А., Юзвенко Л. В., Радченко В. Г., Шевчук В. К., Бойко А. Л. Фітопатологічні дослідження колекції *Fagopyrum tataricum Gaertn.* *Агробіологія*. 2014. № 2. С. 23–26.

2. Методика проведення експертизи сортів гречки їстівної (*Fagopyrum esculentum Moench*) на відмінність, однорідність і стабільність. URL: <http://sops.gov.ua/pdfbooks/Methodiki/8.pdf>.

3. Фітопатологія. Посібник / В. К. Шевчук, О. А. Демченко, Л. В. Юзвенко, М. Я. Співак. Київ: «Фітосоціоцентр», 2015. 160 с.

UDK: 504: 57.002

Piotr PONICHTERA,

dr nauk rolnichych, inż. Międzynarodowa Akademia Nauk
Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska

Liudmyla VILCHYNSKA,

dr. inż. kandydat nauk rolniczych Instytucja szkolnictwa
wyższego „Państwowy Uniwersytet Podolski”, Ukraine

Jan ŚWIĄCIK,

mgr. inż. Hodowca Roślin Bobowatych i Gryki SHR Nieznanice,
Małopolska Hodowla Roślin Spółka z o.o.

Ruslana PANASIUK,

dr. inż. kandydat nauk rolniczych
Lviv National Environmental University, Ukraine

PRAKTYKI ZWIĘKSZAJĄCE BIOROZNORODNOŚCI

Główne zasady polskejego rolnictwa są: zachowanie i utrzymanie wysokiego poziomu dobrej jakościowo biologicznie próchnicy; dbałość o utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku i swojej produkcji rolniczej; dążenie do zrównoważenia produkcji roślinnej ze zwierzęcą i przez to zamknięcia obiegu materii [1].

Bioroznorodność jedna z głównych cech polskejego rolnictwa. Bioroznorodność jest różnorodnością form życia wraz z całą ich zmiennością na poziomie mikroskopowym jak i makroskopowym. Według definicji przyjętej oficjalnie przez Konwencję o różnorodności biologicznej różnorodność gatunkowa oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi m.in. w ekosystemach

lądowych, morskich czy słodkowodnych, jak też w zespołach ekologicznych, których organizmy te są częścią [2].

Zdrowe ekosystemy zapewniają nam wiele podstawowych rzeczy, których istnieje bierzemy za pewnik. Rośliny przetwarzają energię słoneczną, udostępniając ją innym formom życia. Bakterie i inne żywe organizmy rozkładają materię organiczną na składniki odżywcze, zapewniając roślinom zdrową glebę do wzrostu. Zapyłacze są niezbędne dla rozmnażania roślin, gwarantując produkcję żywności. Rośliny i oceany to ważne pochłaniacze dwutlenku węgla. Cykl wodny w dużej mierze polega na żywych organizmach.

Krótko mówiąc, bioróżnorodność daje nam czyste powietrze i wodę, dobrej jakości glebę i zapylenie upraw, pomaga nam walczyć ze zmianą klimatu i dostosowywać się do niej oraz ogranicza skutki katastrof naturalnych.

Ponieważ żywe organizmy oddziałują na siebie nawzajem w dynamicznych ekosystemach, zniknięcie jednego gatunku może mieć daleko idące konsekwencje dla łańcucha pokarmowego. Nie można dokładnie przewidzieć jaki wpływ masowe wymieranie miałyby dla ludzi, ale wiemy, że bioróżnorodność pozwala nam się rozwijać.

Przyczyny pogorszenia bioróżnorodności są: zmiana sposobu użytkowania gruntów (intensywna gospodarka monokulturowa, urbanizacja, wylesianie); zmiana klimatu; zanieczyszczenie środowiska; bezpośrednia eksploatacja; inwazyjne gatunki obce [2].

W raporcie ONZ opublikowanym w 2019 r. naukowcy ostrzegają, że wyginięcie grozi milionowi gatunków, z szacunkowych 8 milionów; w wielu przypadkach to kwestia dekad. Niektórzy badacze uważają nawet, że jesteśmy w trakcie szóstego masowego wymierania gatunków w historii Ziemi. Podczas wcześniejszych masowych wymierań, szacuje się, że wyginęło między 60% a 95% wszystkich gatunków. Powrót ekosystemów do normy po takim zdarzeniu zajmuje miliony lat [3].

Intensyfikacja rolnictwa wywiera istotny, negatywny wpływ na bioróżnorodność krajobrazu rolniczego w Europie. Istnieje potrzeba zachowania i tworzenia w gospodarstwach tzw. infrastruktury ekologicznej. Różnorodność biologiczna w glebie jest większa niż nad nią. W glebach żyje ponad jedna czwarta wszystkich ziemskich gatunków. Próchnicy nie można sztucznie wyprodukować. Jest ona tworzona przez różnorodność biologiczną gleby. Na obszarze równym stadionowi piłkarskiemu organizmy żyjące w glebie produkują każdego roku materię organiczną równą wadze 25 samochodów.

Komisja Europejska przedstawiła nową strategię ochrony różnorodności biologicznej 2030 w maju 2020 r., po apelach ze strony Parlamentu Europejskiego w styczniu 2020 r. o zajęcie się głównymi czynnikami powodującymi utratę różnorodności biologicznej i o ustalenie prawnie wiążących celów.

Parlament przyjął stanowisko w sprawie „Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 – przywracanie przyrody do naszego życia”, zaby zapewnić, że do 2050 r. ekosystemy na świecie będą odtworzone, odporne i odpowiednio chronione [2, 3].

W lutym 2024 r. eurodeputowani poparli nowe prawo o odbudowie zasobów

природничих, które wpisuje się w wysiłki UE na rzecz ochrony bioróżnorodności w Europie. Prawo zobowiązuje wszystkie kraje UE do działań na rzecz przywrócenia siedlisk przyrodniczych.

Ochrona różnorodności biologicznej wpisana została do międzynarodowych konwencji o ochronie przyrody, ustaw i programów rozwoju wspólnot międzynarodowych i poszczególnych państw i jest jednym z priorytetów unijnej polityki w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

Literatura

1. Barbara Sazońska (2020). Zasady prowadzenia gospodarstw w systemie rolnictwa ekologicznego. Radom.

2. Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. <https://www.gov.pl/web/rdos-gorzow-wielkopolski/europejska-strategia-bioroznorodnosci-do-2030-r>

3. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*). <https://www.gov.pl/attachment/e84cee75-7991-4fc5-83a1-da7d2fc10635>

УДК 633.883:631.529(477.72)

Людмила СВИДЕНКО

кандидат біологічних наук¹,

Людмила ГЛУЩЕНКО

кандидат біологічних наук²

Олена ВЕРГУН

кандидат біологічних наук³

Ольга ГРИГОР'ЄВА

кандидат біологічних наук³

Ян БРИНЗА⁴,

assoc. Prof., Phd.

¹*Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН;*

²*Станція лікарських рослин Інституту агроєкології і природокористування НААН;*

³*Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАН;*

⁴*Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovak Republic*

ІНТРОДУКЦІЯ ТА ВИРОЩУВАННЯ ЗРАЗКІВ ЦМИНУ ІТАЛІЙСЬКОГО В СТЕПУ ПІВДЕННОМУ

Середовище сучасних населених пунктів за багатьма показниками є